

Het drachtplantenarboretum van de Ambrosiushoeve

Mevr. M.E.C. Verspaandonk-Schrijvens

Mieren in het drachtplantenarboretum

In het arboretum van de Ambrosiushoeve ligt al jarenlang een berg van naalden en twijgen en ander materiaal bijeengesprokkeld door een kolonie kale rode bosmieren of sprokkelmieren. Wat U ziet is de bovenverdieping van hun nest. Onder de grond ligt de kelder waarin de mieren zich bij koude kunnen terugtrekken. Vandaag 10 mei 2000 is het een warme dag. De mieren verblijven aan de oppervlakte van het nest. Mieren zoeken altijd de warmte op. Vandaar dat een imker wel eens in het bos op de warme dekplank van zijn bijenkast mierenconcoons aantreft. Met wat blad van vlier of boerenwormkruid erop blijven de mieren weg. Ik leg mijn hand op het mierenest en voel de nestwarmte. Mijn hand ruikt naar azijn afkomstig van het gif dat rode bosmieren tegen mijn hand spoten toen zij zich even bedreigd voelden. Angst is overbodig. Anders dan zwarte mieren brengen ze bij het bijten geen gif in en met hun gereduceerde angel kunnen zij niet steken. Het nest in het arboretum wordt in sommige jaren sterk gereduceerd door spechten op zoek naar mierenconcoons. Zandloopkevers en mierenleeuwarven lusten graag een hapje mier. Weet u ergens een nest van de kale rode bosmier wees er dan zuinig op. De koningin kan wel 25 jaar oud worden. Het is een nest voor jaren kijkgenot. Voor bruidszwermen hoeft u niet bang te zijn. Het nest van deze mierensoort kan meerdere koninginnen bevatten en vermeerdert zich door afsplitsing van dochternesten.

Mieren en honingbijen

De sociale leefwijze van de kale rode bosmier met speciale taken voor koningin, werksters en mannetjes doet sterk aan die van onze honingbijen denken evenals het feit dat elk volk zijn eigen nestgeur heeft. Via mierenpaadjes met een nesteigen geur weten mieren de hun nest snel terug te vinden. Een kolonie kan wel uit 100.000 individuen bestaan en is in staat als zodanig te overwinteren. Anders dan bij honingbijen is de rol bij de bestuiving echter zeer beperkt. Willen bloemen mieren lokken om hun bestuiving zeker te stellen dan zullen ze klein en dicht op een moeten staan want mierenwerksters kunnen nu

eenmaal niet vliegen. Hiernaast zullen ze niet mogen opvallen voor andere bestuivende insecten en beter geen nectar aanbieden omdat dit vaak mieren afstoot. Van melkkruid bijvoorbeeld denkt men dat mieren een rol spelen in de bestuiving. De productie van nectar buiten de bloemen bijvoorbeeld via de bladklieren van Prunussen trekt juist wel mieren - maar ook honingbijen (bladhoning) - aan. Ze zijn er dol op. Als tegen prestatie zorgen de mieren ervoor dat voor de plant schadelijke insecten als kevers, slakken, rupsen en sprinkhanen worden verjaagd of gedood. Op deze manier reguleren ze net als boswachters de hoeveelheid schadelijke en plaaginsecten. Maar eventuele aanwezige bladluizen worden door hen gekoesterd en beschermd tegen vijanden. Ze prikkelen ze tot het afscheiden van een zoete stof: honingdauw. Het is deze honingdauw welke ook gretig door onze honingbij wordt geconsumeerd en bewerkt tot honingdauwhoning of waldhoning. U ziet mieren en honingbijen gaan prima samen en verdienen zeker bescherming van de imker.

advertentie

00 - BUCKFASTKONINGINNEN

Reintelt Buckfastkoninginnen uit de beste geselecteerde teeltlijnen geleverd met afstammingsbewijs voor echtheid. Geselecteerd op zwermtraagheid, zachtaardigheid, raamvastheid en hoge honingopbrengst. Nu ook geselecteerd op nosemaresistentie. Alle koninginnen en begeleidbijen met gezondheidscertificaat. Vrij van vulbroed en varroa.

Leveringen tot 1.10. 2000

Eiland-gepaarde koningin: 120 NLG

- verz. inbegrepen.

Stand-gepaarde koningin: 60 NLG

- verz. inbegrepen.

BUCKFAST DENMARK

Keld Brandstrup

Reerslevvej 42,

DK-4291 Ruds Vedby

Denmark

☎ 00 45 58 26 18 10

fax 00 45 58 26 18 40

E-mail: buckfast@internet.dk

Bel, fax of schrijf voor gratis Info-brochure

Kampioenzaadverspreiders

Al zijn rode bosmieren geen kampioenbestuivers, kampioenzaadverspreiders zijn het zeker wel. In een zomer kan een enkel volk wel 36000 zaden verspreiden zoals viool, wilde marjolein, brem en dovenetel. Niet voor niets is het nest in het arboretum begroeid met *Montia perfoliata* (witte of kleine winterpostelein). De zaden bevatten zoete aanhangsels of mierenbroodjes. Mieren zij er dol op en verslepen ze naar hun nest. Zo werken mieren zonder het zelf te weten mee aan het voortbestaan van talloze (zeldzame) (dracht)planten. De witte winterpostelein heeft blaadjes welke als een kom rond de stengel staan en welke in de winter zowel rauw als gekookt kunnen worden gegeten. Dit onkruid mag eigenlijk geen onkruid heten. Het is een prima bodembedekker welke het ook goed doet in de schaduw van bomen. Het is een prima drachtplant voor de honingbij omdat ze vrijwel de gehele lente tot laat in de herfst bloeit. (Op 22 oktober 1998 trof ik haar nog bloeiend aan!) De witte bloemen bezitten bewegende meeldraden welke bij aanraking heel gedoseerd het stuifmeel aan de honingbijen meegeven. Mijn volgende plant in het arboretum heeft ook met honingbijen en mieren te maken.

De gevlekte dovenetel drachtplant voor bijen en mieren

De *Lamium maculatum* (gevekte dovenetel) is een vaste bodembedekker met een lange bloei. In het prille voorjaar is zij belangrijk voor de hommels en de sachembijtjes. De honingmerken op de onderlip wijzen hen de weg. Vandaag voel ik me even een bij en zuig een druppel nectar uit de lange bloembuis. Voor de korttongige honingbij is de nectar onbereikbaar.

De gevlekte dovenetel. Foto: M.L. Boerjan

baar. Toch bezoeken zij vandaag driftig de bloemen maar dan enkel voor het stuifmeel. Ze zullen dit doen tot laat in de herfst wanneer nog een nabloei volgt. De helmknoppen liggen beschermd tegen de regen onder de bovenlip van de bloem welke, in tegenstelling tot andere dovenetelsoorten, ver naar voren steekt. Na bestuiving en bevruchting heeft de kleurige bloemkroon zijn reclamefunctie verloren en valt af. Echter nu gaat de kelk nectar produceren. Dit keer om de mieren te versieren. Zij moeten de rijpe nootjes uit de vruchtkelken verslepen om er de mierenbroodjes af te snoepen. Behalve door uitlopers kan deze plant zich dan ook door zaad makkelijk verspreiden en aldus een fleurig tapijt vormen. Onder de schaduw van de paardekastanje vinden we zowel de gele als de paarse gevlekte dovenetel. Gevekt slaat op de witte vlekken op het blad waaraan de plant zijn sierwaarde ontleent. Deze vlekken kunnen op inheemse exemplaren echter geheel ontbreken.

Kamperfoelie en honingbijen

U kent vast wel de kamperfoelieplanten welke u te kust en te keur kunt kopen met bloemen in allerlei kleuren om thuis ergens tegenaan te laten slingeren. Tegen de avond beginnen ze te geuren en op te lichten. Het zijn vooral de nachtvlinders welke van de nectar uit de diepe bloemkronen komen smullen. De kamperfoelies van de Ambrosiushoeve zijn echter hele andere soorten. Het zijn struikkamperfoelies. Ze kunnen tot struiken uitgroeien maar ook tot bomen. De bloemen zitten in paren, zijn minder diep en geuren ook overdag. Derhalve zijn ze zeer geschikt voor honingbijen. Ze vinden er stuifmeel en nectar. U vindt hier tientallen soorten. De *Lonicera syringantha* vind ik een bijzonder mooi struikje. De lichtlila bloemen geuren sterk naar sering en de bloei gaat door in de zomer. De *Lonicera maackii* is in dit park uitgegroeid tot een forse boom. Vandaag 10 mei gonst het hierin van de honingbijen. Van dezelfde boom zijn sommige bloemen zuiver wit en andere zalmkleurig. Het geurt er verrukkelijk. Ik kan de verleiding niet weerstaan en zuig wat nectar uit een bloem. Uit aantekeningen weet ik dat de plant op 15 juli 1998 nog steeds bloeide (ondanks dat kamperfoelies over het algemeen voorjaarsbloeiers zijn) en dat de plant als enige kamperfoelie op 20 oktober 1998 nog bessen droeg. De bessen van kamperfoelies zijn overigens prima vogelbessen welke op hun beurt voor de zaadverspreiding zorgen. Honingbijen zorgen over het algemeen voor een betere zaadzetting. Vaak levert dit ook een betere vruchtzetting op. Imkeren is dus indirect ook goed voor onze besetende vogels.